

ผลการสอนภาคทฤษฎีทางพยาบาลศาสตร์ที่เน้นการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
ต่อความรู้และความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาล
ของนักศึกษาพยาบาล

นางสาวเบญจวรรณ ศรีโยธิน

ศูนย์วิทยพัชการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2539

ISBN 974-636-240-2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

EFFECTS OF THEORITICAL TEACHING IN NURSING SCIENCE EMPHASIZING
CRITICAL THINKING ON KNOWLEDGE AND THE ABILITY TO SOLVE NURSING
PROBLEMS OF NURSING STUDENTS

Miss Benjawan Sriyotin

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science
Program in Nursing Education

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1996

ISBN 974-636-240-2

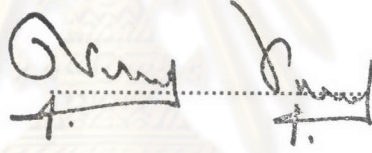
หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลการสอนภาคทฤษฎีทางพยาบาลศาสตร์ที่เน้นการคิดอย่างมี
วิจารณญาณ ต่อความรู้และความสามารถในการแก้ปัญหาทาง
การพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล

โดย นางสาวเบญจวรรณ ศรีโยธิน

ภาควิชา คณะพยาบาลศาสตร์ สาขาวิชาการพยาบาลศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรพรรณ ลือบุญธวัชชัย

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

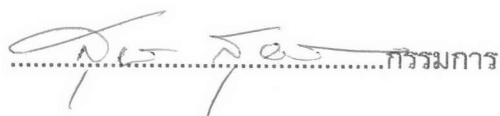

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ศุภวัฒน์ ชุตินวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์สมคิด รักษาสัตย์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรพรรณ ลือบุญธวัชชัย)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม)

เบญจวรรณ ศรีโยธิน : ผลการสอนภาคทฤษฎีทางพยาบาลศาสตร์ที่เน้นการคิดอย่างมี
วิจารณ์ญาณต่อความรู้และความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนักศึกษา
พยาบาล (EFFECTS OF THEORITICAL TEACHING IN NURSING SCIENCE
EMPHASIZING CRITICAL THINKING ON KNOWLEDGE AND THE ABILITY TO
SOLVE NURSING PROBLEMS OF NURSING STUDENTS) อ.ที่ปรึกษา :
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรพรรณ ลือบุญรัชชัย, 158 หน้า, ISBN 974-636-240-2

การวิจัยเชิงทดลองครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความรู้และความสามารถในการแก้ปัญหา
ทางการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังการสอนด้วยการสอนภาคทฤษฎีที่เน้นการคิดอย่างมี
วิจารณ์ญาณ และเปรียบเทียบความรู้และความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนักศึกษา
พยาบาลในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้านี้เป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่
2 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี จำนวน 91 คน ซึ่งจัดเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยการ
สุ่มแบบแบ่งชั้น กลุ่มทดลองได้รับการสอนด้วยแบบการสอนที่เน้นการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ ซึ่งประกอบ
ด้วยกิจกรรมการสอน 5 ขั้นตอนคือ ขั้นนำ ขั้นเสนอปัญหา ขั้นฝึกการคิด ขั้นเสนอผลการคิด และขั้น
ประเมินผล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แผนการสอนที่เน้นการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ แบบวัดความรู้
ทางการพยาบาล และแบบสอบอัตนัยประยุกต์วัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลในวิชา
สุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวชที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและตรวจสอบคุณภาพแล้ว สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
คือสถิติทดสอบค่าทีและวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง

ผลการศึกษาค้นคว้าสรุปได้ว่า

1. ความรู้และความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มทดลอง
และกลุ่มควบคุมภายหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลโดยรวมของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มทดลอง
ภายหลังการทดลองสูงกว่านักศึกษาพยาบาลกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบ
เทียบเป็นรายด้านพบว่า ความสามารถในการกำหนดแนวทางการแก้ปัญหา และความสามารถในการประเมิน
ผลของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มทดลองสูงกว่านักศึกษาพยาบาลกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.05

ผลการศึกษาค้นคว้าสรุปได้ว่ารูปแบบการสอนที่เน้นการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณจะส่งผลต่อ
ความรู้ และความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ
โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสามารถในการกำหนดแนวทางการแก้ปัญหา และความสามารถในการประเมินผล

ภาควิชา ..... พยาบาลศาสตร์ .....
สาขาวิชา ..... ภาควิชาพยาบาลศึกษา .....
ปีการศึกษา ..... 2539 .....

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

C886014 : MAJOR NURSING EDUCATION

KEY WORD:

TEACHING EMPHASIZING CRITICAL THINKING / THE ABILITY TO SOLVE NURSING PROBLEMS.

BENJAWAN SRIYOTIN : EFFECTS OF THEORITICAL TEACHING IN NURSING SCIENCE EMPHASIZING CRITICAL THINKING ON KNOWLEDGE AND THE ABILITY TO SOLVE NURSING PROBLEMS OF NURSING STUDENTS. THESIS ADVISOR : ASSIS.PROF. ORAPHUN LUEBOONTHAVATCHAI, Ph.D. 158 pp. ISBN 974-636-240-2

The purposes of this study were to compare knowledge and the ability to solve nursing problems of nursing students before and after being taught by the theoritical teaching in nursing science emphasizing critical thinking, and to compare knowledge and the ability to solve nursing problems of nursing students in the experimental group and the control group. The samples were 91 second year nursing students of Baromratchonnanee Ratchaburi Nursing College who were assigned into one experimental and one control group by randomized block design method. The experimental group were taught by the researcher using the above mentioned teaching model which composed of 5 phases, namely, presenting the problem situations, practicing thinking ability, presenting and evaluating of the thinking outcomes. Research tools were a lesson plan emphasizing critical thinking, a knowledge test and a modified essay question test designed to measure knowledge and the ability to solve psychiatric mental health nursing problems of nursing students. These tools were tested for the content validity and the reliability. Research data were analyzed by t-test and two way ANOVA factorial design.

The major results of this study were:

1. Knowledge and the ability to solve nursing problems of nursing students in the experimental group and the control group after the experiment were statistically significantly higher than before the experiment at the .05 level.
2. The ability to solve nursing problems of nursing students in the experimental group after the experiment were statistically significantly higher than that of the students in control group, at the .05 level, especially in the steps of implementation and evaluation.

These results assured that the newly designed teaching model can be used to develop knowledge and ability to solve nursing problems of nursing students, especially in the steps of implementation and evaluation.

ภาควิชา พยาบาลศาสตร์.....

สาขาวิชา การพยาบาลศึกษา.....

ปีการศึกษา 2539.....

ลายมือชื่อนิติ.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

ความดีของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบแด่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรพรรณ ลือบุญรัชชัย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้จุดประกายความคิดให้กับผู้วิจัย รวมทั้งให้ คำปรึกษาและเป็นกำลังใจให้เสมอมา นับตั้งแต่ขั้นตอนแรกจนถึงขั้นตอนสุดท้าย ผู้วิจัยขอกราบ ขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้ และขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ สมคิด รักษาสัตย์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวีณา สุวรรณเขตนิคม ประธานและคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิตั้งรายนามในภาคผนวกทุกท่าน ที่กรุณาตรวจ สอบเครื่องมือวิจัย และขอขอบพระคุณผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า เพชรบุรี ที่ อนุญาตให้ใช้กลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี ที่อนุญาตให้ใช้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ขอขอบคุณนักศึกษาจากทั้งสองวิทยาลัยที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อสุรวุฒิ คุณแม่ประชา น้องอากาศภรณ์ และน้องสุชาดา ศรีโยธิน ที่ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดการทำวิจัย อีกทั้ง กำลังใจจากเพื่อนๆ พี่ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณวรรณพร อรรถธรรมสุนทร คุณอรนุช เชาว์ปรีชา และคุณตติรัตน์ พัฒนาอุตสาหกรรม ที่คอยช่วยเหลือในทุกสิ่งทุกอย่างแก่ผู้วิจัย จนทำให้ผู้วิจัย ประสบความสำเร็จจากการศึกษาในครั้งนี้

เบญจวรรณ ศรีโยธิน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภาพ	ญ
สารบัญแผนภูมิ	ฎ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของงานวิจัย.....	6
สมมุติฐานการวิจัย.....	7
ขอบเขตการวิจัย.....	9
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	12
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	78
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	97
5. สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	109
สรุปผลการวิจัย.....	112
อภิปรายผลการวิจัย.....	114
ข้อเสนอแนะ.....	121
รายการอ้างอิง.....	123
ภาคผนวก.....	131
ก. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	132
ข. สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	135
ค. ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	138
ง. คะแนนความรู้และความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาล.....	
และหลังการทดลอง ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	153
ประวัติผู้วิจัย.....	158

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 เปรียบเทียบขั้นตอนการคิดอย่างมีวิจารณญาณและขั้นตอนกระบวนการ พยาบาล.....	34
ตารางที่ 2 เปรียบเทียบขั้นตอนการคิดอย่างมีวิจารณญาณและกระบวนการตัดสินใจ.....	35
ตารางที่ 3 เปรียบเทียบกระบวนการพยาบาลและกระบวนการแก้ปัญหาทาง วิทยาศาสตร์.....	59
ตารางที่ 4 แสดงกลุ่มตัวอย่างของนักศึกษา.....	80
ตารางที่ 5 ขั้นตอนการดำเนินการสอนที่เน้นการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (2 ชั่วโมง).....	83
ตารางที่ 6 ค่าความเที่ยง ค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดความรู้.....	86
ตารางที่ 7 ความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของแบบสอบเอ็ม อี คิว ในแต่ละข้อ.....	87
ตารางที่ 8 นำหนักคะแนนของแบบสอบเอ็ม อี คิว วัดความสามารถในการแก้ปัญหา ทางการพยาบาล.....	88
ตารางที่ 9 วันและเวลาที่ใช้ในการดำเนินการทดลอง.....	92
ตารางที่ 10 ระยะเวลาและกิจกรรมในขั้นดำเนินการของกลุ่มตัวอย่าง (2 ชั่วโมง).....	93
ตารางที่ 11 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการสอนที่เน้นการคิดอย่างมีวิจารณญาณ กับการสอนแบบปกติ.....	95
ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t ของคะแนนความรู้ทางการ พยาบาลก่อนและหลังทดลองของนักศึกษาในกลุ่มทดลองและควบคุม.....	98
ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t ของคะแนนความรู้ทางการ พยาบาลก่อนและหลังทดลองของนักศึกษาในกลุ่มทดลองและควบคุม.....	98
ตารางที่ 14 เปรียบเทียบความรู้ทางการพยาบาลหลังการทดลอง ของนักศึกษา พยาบาลกลุ่มทดลองและควบคุม จำแนกตามวิธีการสอนและคะแนน เฉลี่ยสะสม.....	99
ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t ของคะแนนความสามารถใน การแก้ปัญหาทางการพยาบาล ก่อนและหลังทดลองของนักศึกษาในกลุ่ม ทดลองและควบคุม.....	100
ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t ของคะแนนความสามารถใน การแก้ปัญหาทางการพยาบาลแต่ละขั้นตอน ก่อนและหลังทดลองของ นักศึกษาในกลุ่มทดลอง.....	101

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t ของคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลแต่ละขั้นตอน ก่อนและหลังทดลองของนักศึกษาในกลุ่มควบคุม.....	102
ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t ของคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลก่อนและหลังทดลองของนักศึกษา กลุ่มทดลองและควบคุม.....	103
ตารางที่ 19 เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลในชั้นระบุปัญหา หลังการทดลอง ของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มทดลองและควบคุม จำแนกตามวิธีการสอน และคะแนนเฉลี่ยสะสม.....	104
ตารางที่ 20 เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลในชั้นระบุสาเหตุ ของปัญหาหลังการทดลอง ของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มทดลองและควบคุม จำแนกตามวิธีการสอน และคะแนนเฉลี่ยสะสม.....	105
ตารางที่ 21 เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลในชั้นกำหนด แนวทางการแก้ปัญหาของปัญหาหลังการทดลอง ของนักศึกษาพยาบาล กลุ่มทดลองและควบคุมจำแนกตามวิธีการสอนและคะแนนเฉลี่ยสะสม...	106
ตารางที่ 22 เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลในชั้นประเมินผล หลังการทดลอง ของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มทดลองและควบคุม จำแนกตามวิธีการสอนและคะแนนเฉลี่ยสะสม.....	107

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ 1 องค์ประกอบของการสอนเพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของ Mc Donald.....	40
แผนภาพที่ 2 รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณตามแนวคิด ของ Mc Donald.....	41
แผนภาพที่ 3 สรุปวิธีดำเนินการวิจัย.....	78

คุนยวิทยทรพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 1 ค่าเฉลี่ยของความรู้ทางการพยาบาล จำแนกตามวิธีการสอนและคะแนน เฉลี่ยสะสม.....	99
แผนภูมิที่ 2 ค่าเฉลี่ยของความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลชั้นระบุปัญหา จำแนกตามวิธีการสอนและคะแนนเฉลี่ยสะสม.....	104
แผนภูมิที่ 3 ค่าเฉลี่ยของความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลชั้นระบุสาเหตุ ของปัญหา จำแนกตามวิธีการสอนและคะแนนเฉลี่ยสะสม.....	105
แผนภูมิที่ 4 ค่าเฉลี่ยของความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลชั้นกำหนด แนวทางการแก้ปัญหา จำแนกตามวิธีการสอนและคะแนนเฉลี่ยสะสม.....	106
แผนภูมิที่ 5 ค่าเฉลี่ยของความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลชั้นประเมิน ผลการแก้ปัญหา จำแนกตามวิธีการสอนและคะแนนเฉลี่ยสะสม.....	107

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย